ג: מאימתי פרק ראשון ברכות

במקומן חיישינן. פי׳ שידוע שרגילין שם המזיקין. והיה לעולם דוקתי ופריצי ליכא משום מזיקין איירי בפתח שאין רגילין: **אין** אומרין בפני המת **אלא** דברי שמ״ מת. ופסק מ״כ אלמלא משום רב האי דוקא דברי תורה אבל דברים דעלמא לית לן בה. ״ודוקא באינבא אמות שלו: **רוח** צפונית מנשבת. פי׳ לבדה דהא אמרינן בפרק לא יחפור (נ״ב דף כה.) שהיא מנשבת עם כל אחד ואחד: **ואתא** איהו ואמר כחצות. ומשם תתמר מכל מקום לימא נחצות כמו שאמרו לו מן השמים דהא אמת אמרו לו. וי״ל שלא רצה לומר להם דבר שלא היה יכול להראות ולהוכיח אם ישאלו לו: **ואין** הבור מתמלא מחוליותו. פירש רש״י אם יחפור ויחזיר בו עפרו לא יהא מלא. ותימא דאין הנדון דומה לרחיה שהרי לא היה אומר להם אלא ליטול מן העשירים ולתן לעניים. אם היה מצוה ליטול מן העניים ולחזור ולתן להם אז היה דומה למשל. ומפרש רבינו תם מחוליתו מנעיעתו כלומר אין הבור ממלא מן המים הנובעים בו. ונמוקפתא יש אין הבור ממלא מחוליתו אלא אם כן מוסיף לו מים מגד אחר. וי״ל פירש אם מתפור מגד זה ותניח מגד אחר לא תמלא. שמה שנותן כאן חסר כאן. כמו כן מה שנוטל מן העשירים יחסר מן העשירים: **בחדתי.** שנפלה מחדש שהחומה שלה נפלה ועודנה בחזקתה: **חשד נמי ליכא.** דתנן (במסכת קדושין דף פ:) אכל אשה מתיחדת עם שני אנשים: **בפרי ופריני.** דאמרינן התם לא שנו אלא בכשרים: **במקומן חייסינן.** במקום שהם מצויים תדיר חייסינן אפילו בחדתי: **בשדה: קדמו עיני אשמורות.** אלמא חצות לילה שהיה דוד עומד שתי משמרות יש בהם: **ור׳ נחן.** אמר לך האי קדמו עיני אשמורות דקאמר דוד קדמו לאחר מלכים קאמר שדרכן לעמוד בשלש שעות ביום בתחלת שעה שלישית: **יום דגיליה.** חצות לילה הוי שש שעות: **ופרסי דיממא.** שאחר מלכים ישנים הוו להו מרתי משמרות של שמונה שעות: **אלא לדבר אלכה.** אסור לספר לפניו שהכל מחייבין לספר בהן והמתם דומם והוה ליה לועג לרש חרף עשהו (משלי יז): **אכל מילי דעלמא.** שאין נגלה למחרים בהן לית לן בה: **מאורפא.** ממחצת הלילה: **בנשף בערב יום.** בהעריב היום קרוי נשף: **ס״ק.** (מ) קרא דחצות לילה: **מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה.** שקודם לכן הייתי עומד: **מסמנסא כסום.** עוסק בתורה כסהוא מתנמנם. כסום הוה שאינו נרדם לעולם אלא מתנמנם ונער תמיד: **בשירות ותשבחות.** והכי מפרש בההוא קרא להודות לך וגו׳: **למחרסם.** ליום ממחת של מחיסם שם: ה״ג **אי הכי לכתוב מהנשף ועד הנשף או מהערב ועד הערב אלא אמר רב אחי מרי נשפי הוו: נשף יממא.** קפץ ועלה כמו לנעוף מדומיא (מגילה דף ג.), וכמו האי דוקא דאמתמא דשף מדומיתיה טרפה (חולין דף מב:): **ואמאי ליהו ואמר בחצות.** לפי שאלא היה יודע לכוין השעה ולהעמיד דבריו בשעת המאורע: **כנור היה תלוי למעלה ממעשו.** ונקיצו אלא לפון כיון שהגיע חצות הלילה רוח לפונית מנשבת כו אלמד מר (נב״ב דף כה.) מרבע רוחות מנשבות בכל יום ויום שש שעות לאשמורות של יום מנשבת רוח מזרחית מהלוך החמה [א] ושש אחרונות רוח דרומית ובתחלת הלילה רוח מערבית ובחצות הלילה רוח לפונית (ב): **אין הכור מתמלא מחוליותו.** העוקר חוליא מבור כרוי ומחזר ומשליכו לתוכו אין מתמלא בכך. אף כאן אם אין אתה מכין לעניים שבנו מזונות ממקום אחר אין אנו יכולין לפרנסם מכל עצמנו: **יועצים באחיתופל.** איזה הדרך ילכו והיאך יליכו מלכ ומשמת וטרכסיסי מארב מלחמה: **ונמלכין בסנהדרין.** עוטיין מהם לשות כדי שיתפללו עליהם: **ושואלין באורים ותומים.** אם עליהם: **פ״ג** מאי קרא ואחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע ואביתר ושר צבא למלך יואב אחיתופל זה יועץ וכה״א: **יועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל (איש) בדבר האלהים בניהו**

בחדתי ותיפוק ליה משום מזיקין בתרי אי בתרי חשד נמי ליכא בתרי ופריצי. מפני המפולת ותיפוק ליה משום חשד ומזיקין בתרי וכשרי. מפני המזיקין ותיפוק ליה מפני חשד ומפולת בחורבה חדתי ובתרי וכשרי אי בתרי מזיקין נמי ליכא במקומן חיישינן ואב״א לעולם בחד ובחורבה חדתי דקאי בדברא דהתם משום חשד ליכא דהא אשה בדברא לא שכיחא ומשום מזיקין איכא: [מ]ת״ר ארבע משמרות הוי הלילה דברי רבי ר׳ נתן אומר שלש מ״ט דר׳ נתן דכתיב [י]ויבא גדעון ומאה איש אשר אתו בקצה המחנה ראש האשמורת התיכונה תנא אין תיכונה אלא שיש לפניה ולאחריה ורבי מאי תיכונה אחת מן התיכונה שבתיכונות ור׳ נתן מי כתיב תיכונה שבתיכונות תיכונה כתיב מ״ט דרבי א״ר זריקא א״ר אמי א״ר יהושע בן לוי כתוב אחד אומר [2]חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתוב אחד אומר [3]קדמו עיני אשמורות הא כיצד ארבע משמרות הוי הלילה ור׳ נתן סבר לה כרבי יהושע דתנן [ר]׳ יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות שית דלילא ותרתי דיממא הוו להו שתי משמרות רב אשי אמר משמרה ופלגא נמי משמרות קרו להו: ואמר רבי זריקא אמר רבי אמי אמר רבי יהושע בן לוי [נ]אין אומרין בפני המת אלא דבריו של מת אמר רבי אבא בר כהנא לא אמרן אלא בדברי תורה אבל מילי דעלמא לית לן בה ואיכא דאמרי אמר רבי אבא בר כהנא לא אמרן אלא [ר][אפילו] בדברי תורה וכ״ש מילי דעלמא: ודוד בפלגא דליליא הוה קאי מאורתא הוה קאי דכתיב [4]קדמתי בנשף ואשועה וממאי דהאי נשף אורתא הוא דכתיב [5]בנשף בערב יום באישון לילה ואפילה אמר רב אושעיא אמר רבי אחא הכי קאמר (דוד) מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רבי זירא אמר עד חצות לילה היה מתנמנם [ס]כסום מכאן ואילך היה מתגבר כארי רב אשי אמר עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה מכאן ואילך בשירות ותשבחות. ונשף אורתא הוא הא נשף צפרא הוא דכתיב [ו]יכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם מאי לאו מצפרא ועד ליליא לא מאורתא ועד אורתא אי הכי לכתוב מהנשף ועד הנשף או מהערב ועד הערב אלא אמר רבא תרי נשפי הוו נשף ליליא ואתי ממא נשף יממא ואתי ליליא. ודוד מי הוה ידע פלגא דליליא אימת השתא משה רבינו לא הוה ידע דכתיב [7]כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים מאי כחצות אילימא דאמר ליה קודשא בריך הוא כחצות [ח]מי איכא ספיקא קמי שמיא אלא דאמר ליה [ט](למחר) [י]בחצות (כי השתא) ואתא איהו ואמר כחצות אלמא מספקא לי׳ ודוד הוה ידע דוד סימנא הוה ליה [כ]דאמר רב אחא בר ביזנא א״ר שמעון חסידא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי [ל]ואין הבור מתמלא מחוליותו [מ] אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד מיד יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים אמר רב יוסף מאי קרא (דכתיב) [נ]ואחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע ואביתר ושר צבא למלך יואב אחיתופל זה יועץ וכה״א [ס]יועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל (איש) בדבר האלהים בניהו

ובמשנה בתחלת שהרות (כלים פרק א׳ משנה ז׳) עזרת ישראל מקדשת ממנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת בספרי (פרשת נשא) מפורש מפתח עזרה ולפנים מחנה שכינה דהיינו עזרת ישראל ותניא בספרי [פ]טמא יהיה לרבות את הטבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפרה ואיתא בגמרא בפרק ג׳ מיתין (דף מה מכות דף ח) ולאחר שיביא כפרתו ויקריבנה הכהן כראוי ובהלכה ויכפר עליו כבר נמרה לה שהרהו והוהר לו ליכל בקדשי מזבח ולהכנס למחנה שכינה והיינו מעזרת ישראל ולפנים וכדאמר הכתוב (ויקרא יב) וכפר עליה הכהן וטהרה וכבר אמרו חכמים כה הוא חייב שבילה לאחר שמקריב כפרתו ואז יהא מותר לוכל בקדשי מזבח כדתנן בפרק חומר בקודש (תמורה דף כא) אוכן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה ואמרינן בגמרא (שם דף כב) כיון דעד האידנא הוו אפירי למיכל בקודש אצרכוהו רבנן טבילה ואלו הטמאות שהן קרויין לטמא כמו שהזכרנו איתנהו מפורדין במשנה בתחלת שהרות (כלים פרק א׳ משנה ה) מחוסר כפורים אסור בקודש ומותר בתרומה ובמעשר חזר להיות שבול יום אסור בקודש ובתרומה ומותר במעשר חזר להיות בעל קרי אסור בשלשתן ובמסכת נגעים בפרק י״ד (משנה ב) כבס בגדיו וטבל טהר מלטמא כשרץ והרי הוא שבול יום אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים והיינו מתני׳ שהזכרנוה מקדם ובכפסחים בפרק כל שעה (דף לה ע״ש) אמרינן העריב אין לא העריב לא אמאי הא שהוו הוא אלא מעלה הרי נתבאר לנו עכשיו מכל אלו הראיות כי התרומה מעלתה למעלה הרי נשאר לומר מן המעשר ומה לומר מן הקדשים וכי זה שאמר הכתוב ובא השמש וטהר על השמש הוא חוזר ולא על האדם הטמא כלומר שיתמנו פני הריקע מאורו של יום ויראו הכוכבים אותה העת היא תחלת הלילה זהו עת שנתחייבנו בו בקריית שמע של ערבית וכל מי שקרא קריאת שמע קודם זה העת לא יצא ידי חובתו כדגרסיר בגמ׳ דבני מערבא (ברכות א) תני הקורא את שמע קודם לכן לא יצא ידי חובתו. חלוקתם של ר׳ יהודה ור׳ יוסי בבין השמשות עניינה היא בהא בריינהא דפרק במה מדליקין (דף לד) תנו רבנן בין השמשות מן היום ומן הלילה ספק כולו מן היום ספק כולו מן הלילה ומטילין אותו לחומרי שני ימים איזהו בין השמשות משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאירמין דמסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון

לילה דברי ר׳ יהודה ר׳ נחמיה אומר בין השמשות משתשקע החמה כדי הילוך חצי מיל ר׳ יוסי אומר בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יצא אי אפשר לעמוד עליו יכולן שרין הן שהעת הנקרא בין השמשות ספק יום ספק לילה הוא אין יוצאין בו ידי חובת היום ולא ידי חובת הלילה כל המצות הנוהגות ביום אין יוצאין בהן ידי חובה בבין השמשות שאינו ודאי יום וכל המצות הנוהגות בלילה אין יוצאין בהן ידי חובה בשעה שאינו ודאי יום ודאי שאין בה ספק (כדתנן) (נבמסכת דף צ ושם) כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה וזולת טבילתן בלילה לא חלקו אלא בשעה שהיא בין השמשות אי זו היא וכמה שיעורה ומבר ר׳ יהודה בה׳ מעת שקיעת החמה ועד שיסתלק הדרה מעל (המשך בעמוד הבא)

ס) כספרי פ׳ מקח שלפניו ליתא לפלי לישנא.

עין משפט נר מצוה

א מיי׳ פ״ג מהלכות אבל הלכה ט׳ סמ״ג עשין דרבנן כ׳ טור וש״ע יו״ד סימן שמח סעיף טז:

תורה אור השלם

1. וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאַשְׁמֹרֶת הַתִּיכוֹנָה אָז הֵקִימוּ אֶת הַשֹּׁמְרִים וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְנָפוֹץ הַכַּדִּים אֲשֶׁר בְּיָדָם: שופטים ז יט

2. חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: תהלים קיט סב

3. קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לְשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ: תהלים קיט קמח

4. קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וַאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: תהלים קיט קמז

5. בַּנֶּשֶׁף בָּעֶרֶב יוֹם בָּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה: משלי ז ט

6. וַיָּקָם דָּוִד מִן הַנֶּשֶׁף הָעֶרֶב לְמַרְגֵּעָם וְלֹא נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל הַגְּמַלִּים וַיָּנֻסוּ: שמואל א ל יז

7. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְיָ כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם: שמות יא ד

8. וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל הַיּוֹעֵץ בֶּן בַּנָּיָה וְאֶבְיָתָר וְשַׂר צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב: דברי הימים א כז לד

9. וַיֹּעֲצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר יִשְׁאַל אִישׁ בִּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן כָּל עֲצַת אֲחִיתֹפֶל גַּם לְדָוִד גַּם לְאַבְשָׁלוֹם: שמואל ב טז כג

גליון הש״ס

גמ׳ בתרי חשד נמי ליכא. עפ״ן יו״ד סי׳ קמ״ט ס״ק כ״ז: שם וכה״א ועצת אחיתופל כו׳. עיין תוספות בסכ״ח סי׳ מ״מ: תוס׳ ד״ה אין אומרין בו׳. דוקא בד׳ אמות שלו. פי׳ תוס׳ כ״ק ע״ז: ד״ה שהושיבו. שמסס ד״מיס לה:

הגהות הגר״א

[א] רש״י ד״ה מעוד. וכמ״ש כ״ג מיט ע״ב ולמלא שם אחרונות רוח מערבית ומתחלת הלילה רוח דרומית ומס״ש ס״ה פ׳ נחלמיש):

מוסף תוספות

א בתוס׳ ד״ה כתב. וה״נ אמרינן במדרש שמואל (וכתב המגיה דהוא בפכ״ו ה׳ ועל דברי התוס׳ שכתבו בשם התוספתא כתב שהוא ט״ס).

רבינו חננאל

תנו רבנן ארבע משמרות הוי הלילה דברי ר״נ(ב) ר׳ נתן אומר שלש. ר׳ נתן דייק מדכתיב ראש האשמורת התיכונה. ואין תיכונה אלא שיש לפניה ולאחריה. ודאמר ר״נ(ב) להא דר׳ נתן מאי התיכונה אחת משתי התיכונות, ולעולם ארבעה משמרות הוי הלילה. ור״נ(ב) דייק מדכתיב חצות לילה אקום להודות לך וכתיב קדמו עיני אשמורות. (ור׳ נתן) משאר מלכים הוא דקאמר שדרכם לישן עד שלש שעות של יום, ולא עד בכלל, כלומר עד תחילת שעה שלישית, הילכך דויד הוה עומד בחצי הלילה, הרי שש שעות ושתי שעות של יום שכל מלך כמותו ישן והוא מקדים ועומד, נמצא שהקדים לכל מלך שמונה שעות שהן שתי אשמורות שלימות, וזה הוא שאמר קידמו עיני אשמורות לעמוד מן השינה קודם לשאר מלכים שישינים עד תחילת שעה שלישית שתי אשמורות שהן שמונה שעות. ופריך תוב רב אחאה לא אשמורה ומחצה שתי אשמורות קרי להו, ולעולם שלש אשמורות הואי אלא דלאחר שסקריב כפרתו ואז מאורתא הוה קאי רבת׳ קידמתי בנשף ואשועה ונשף ערב הוא דכתיב בנשף בערב יום כולל. ופריך רב אשי מעשמע דהכי ומשמע הכי דהילכך תרי נשפי הוו, נשף ליליא אתא יממא נשף יממא אתא ליליא ונשף קידמתי בנשף ואשועה. ומסקינן דדויד מי הוה ידע אימת הוי פלגא דליליא, השתא משה רבינו לא ידע כולי׳. ופרקינן (בגור היה תלוי למעלה ממיטתו של) דויד, כנון אבן השעות ומכוצא בה, וידע מתי הוא פלגא דליליא, סימנא הוה ליה בכינור וכולי׳. איבעית אימא תריהו הוו ידעי, ומשה רבינו דאמר כחצות הלילה סבר דלילא חשבו איצטגנוני פרעה ושנו ואמרי משה ומילתו דבאים הוא, ואמר מר למד לשונך לומר אני ידע שמא תתבדא ותיאחז. כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין לפרנסה, אמר להם לכו ופשטו ידיכם בגדוד. מיד יועצים באחיתופל ונמלכין בסנהדרין וכו׳. סנהדרין הם שנקראו הכתיר והפלתי והיה בניהו עליהם דכתיב ובניהו בן יהוידע ועל הכרתי ועל הפלתי. מה בניהו נחמנה יהוידע בנו נתקים והפלתי יהוידע. ואביתר שהיה כהן לובש אורים ותומים הזכיר במקום אורים ותומים. ואחיתופל יועץ דייאב שר הצבא, ואמרו חכמים מיד יועץ באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ונשאלין באורים ותומים. ואמר רב יוסף מהאי קרא ואחרי אחיתופל יהוידע בן בניהו ואביתר ושר צבא למלך יואב. אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת. אמר ר׳ אבא בר כהנא וכו׳. קייל״ל כלישנא קמא דדברי תורה אסור אבל מילי דעלמא שרי, דהא מעשים בכל יום דמשתבר במילי דעלמא קדם מיתא כמותב רבנן קשישאי ולא ממתי רבנן כירם.

מסורת הש״ס

ב) תוספתא פ״ה ה״ב, ג) לקמן דף ט״ז, ד) שמחות פ״ב ה״ד, ה) גי׳ הר״ר ור״ש, ו) [ערוכ ס״ב], ז) נדרים י״ב, ח) פ״א מתתי, ט) פי׳ שדבר עמו בחצות ואמר למחר כי כשפא לא עמ״ז לא קבה מיכפלותם, י) המתקן מחליפי מיכפלותם, כ) מבהדרין טו. כל הענין, ל) לקמן נט., מ) [פי׳ ספר שע״פ כבור ר״מ מעפר שמופרין מן הבור אינו מתמלא על שיתוקף כו׳ ספר אחר מרוח מלא], נ) לקמן נח., ס) [פי׳ מי שמתו יא.], ע) ס״ד לעיל, פ) [ועי׳ תוס׳ מנחדרין טו.].

הגהות הב״ח

(מ) רש״י ד״ה ה״ק האי קרא לאמר: (ב) ד״ה כנור ומי׳ לפנים הס״ד ואחר כך אמרן לרוחת ד״ה אין הקומץ משביע את הארי מלי מלא קומצו מלא כף מחציר אינו משביע את הארי. פ״א קומץ לשון יגרי בעיניכו כתובים בדמתרגם בקמצין ר״ל מחבב אחד אינו שבע ארי הס״ד ואחר מ״ה ואין הכור:

מוסף רש״י

עד חצות לילה הי׳ עוסק בדברי תורה. ולענני אומר שלא משמנתה כו׳ לילה. היה דוד עומד ממטתו בכלים לילה הלאיטיה ושוקר כתורה עד חצות כמו שנאמר לשים בתמרתך, ומתחלת ולהלן עוסק בשירות ותשבחות, כמ״ש חצות לילה אקום (תהלים קיט קמח). **ואמר בחצות.** שמסמנא מתוך לו, לו לפניו לו לאחריו (שמות יא ד). כנור היה תלוי למעלה ממטתו. נקב שלו כלפי לפון היה וכלילה רוח לפונית מנשבת, דקי״ל מרבע רוחות מנשבות בכל יום, מזרחית בנקר ורוח דרומית בחצי היום ומערבית בחחלת לילה ולפונית בחצי לילה. מהלך מחה שמלכות ממנה לנרוש ומרגלים למערב ומתעורר לנפון, ותגיע ביכמות (שב. כל תוחן לבנים שנה שהיו יכולין במדבר לעיים שנה שהיו ולא נשבה להם רוח לפונית, לא היו יום שלא נשבה להם רוח לפונית בחצי הלילה, אלמלא חצות לילה עת בעיבה לעולם, ומעמדים שהיו מנשבת לף ביום, והיו רוח נוחה ריפה לבריות והיום מגיר בה (מנהדרין טז.). **הקומץ.** מרעם מנשבת (שם. ועי׳ הרשמה בשיר בהגהות הב״ח כאן). **ואין הבור מתמלא מחוליותו.** עוקר חוליא מבור מעוקר ומחזר ומשליכה לתוכו אינו מתמלא בכך, כלומר אין סיפק בידינו לפרנס עניים שבתוכנו (מנהדרין שם).

רב ניסים גאון

ליעג בכלים דבר מקרשי המזבח עד שיביא הכפרה שהוא מתחייב בה וכן אם נכנס למקדש משערי ניקנור ולפנים שהוא מחנה שכינה נתחייב כרת אם היה מזיד ואם היה שוגג בחטאת כתובא בתוספ׳ (כלים פרק א) כל הטמאין שנכנסו משערי ניקנור ולפנים אפי׳ מחוסרי כפרה חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com